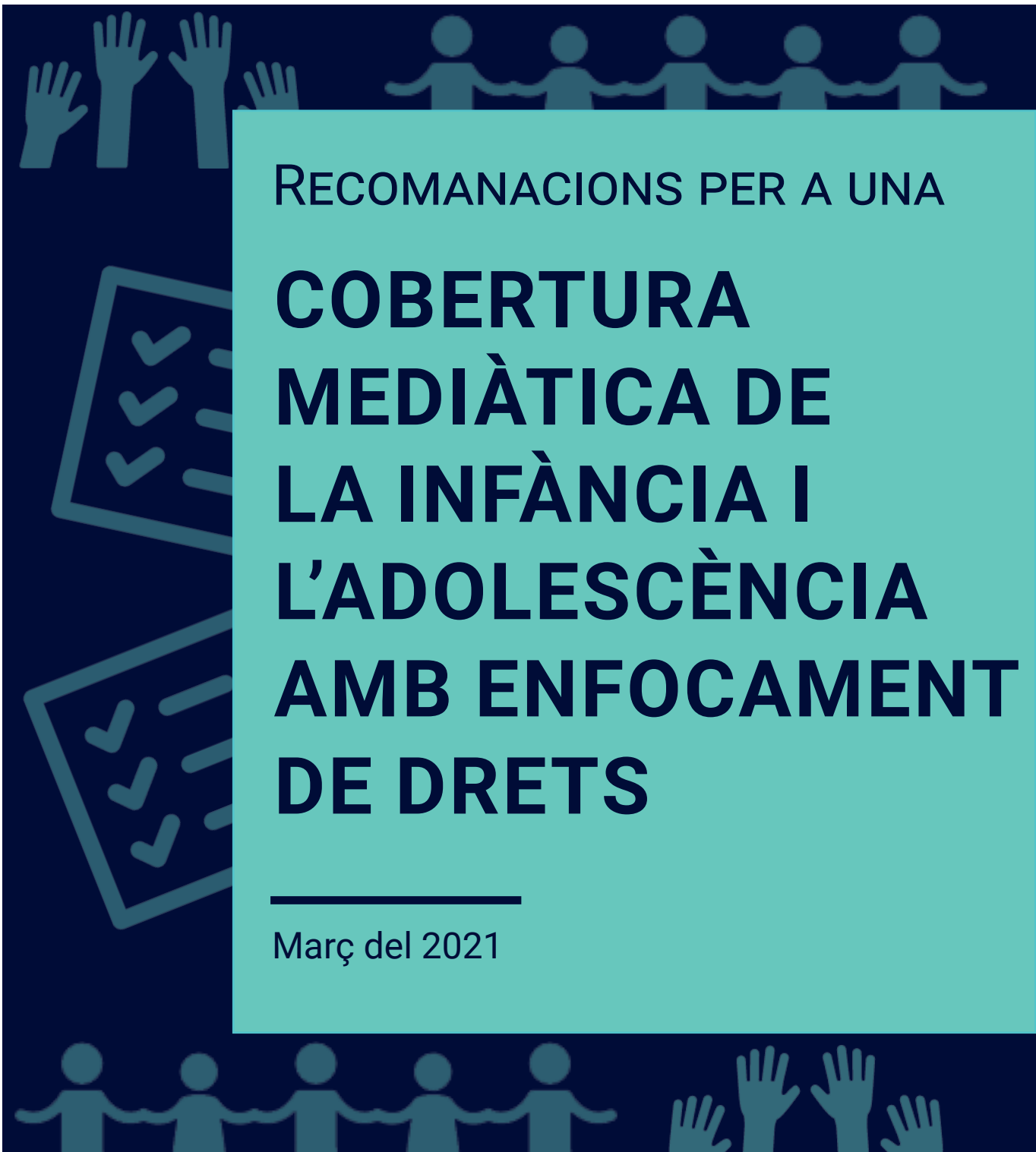

Consell
de l'Audiovisual
de Catalunya

RECOMANACIONS

RECOMANACIONS PER A UNA

**COBERTURA
MEDIÀTICA DE
LA INFÀNCIA I
L'ADOLESCÈNCIA
AMB ENFOCAMENT
DE DRETS**

Març del 2021

Se'n permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública sempre que se'n citi la procedència (autoria, títol, organisme editor) i que no es faci amb finalitats comercials. No es permet la creació d'obres derivades sense autorització expressa de les persones autores i de l'organisme editor.

Edició:
Consell de l'Audiovisual de Catalunya
c. dels Vergós, 36-42
08017 Barcelona

1a edició electrònica: març del 2021

INTRODUCCIÓ

Aquestes recomanacions han estat elaborades pel Consell de l'Audiovisual de Catalunya i han comptat amb la participació del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, del Col·legi de Periodistes de Catalunya, de l'Associació Diomira, del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya, i del Síndic de Greuges.

El document parteix del principi que els infants i els adolescents són ciutadans i ciutadanes actives de la societat amb veu pròpia.¹ En aquest sentit, les recomanacions volen esdevenir una guia per fomentar un tractament mediàtic que respecti l'interès superior de la infància i l'adolescència, amb l'objectiu que cap acció comunicativa pugui contravenir els seus drets universals. Amb el propòsit que quan s'informi sobre infants i adolescents o quan aquest sector de la població participi en l'esfera mediàtica sigui amb perspectiva de drets.

La societat sovint abasta qüestions que interpel·len de manera directa els infants i els adolescents sense tenir en compte les seves opinions, perspectives o idees. Les seves oportunitats de participació activa en els processos socials són reduïdes i cal que, com a societat, reflexionem de manera profunda per canviar aquesta realitat i recordar que les persones menors d'edat són subjectes de drets.

Els mitjans de comunicació poden actuar com a altaveu dels drets de la infància i l'adolescència, col·laborar a mostrar infants i adolescents com a persones que gradualment prenen decisions sobre les seves vides i facilitar que les seves opinions siguin escoltades en la presa de decisions i en els processos que els afecten. A més, n'han de garantir la dignitat, la privadesa i la intimitat, respectar-ne els drets a la pròpia imatge i a l'honor, i vetllar per protegir-ne les dades personals.

La guia també s'adreça a les plataformes d'intercanvi de vídeos i a les xarxes socials, atesa la importància assolida pel que fa al consum audiovisual i al seu caràcter col·laboratiu. La facilitat de creació, de difusió i de rèplica d'aquests serveis pot afavorir la presència de continguts perjudicials per a infants i adolescents. En aquest sentit, la responsabilitat és compartida entre les persones usuàries o generadores de continguts, i les plataformes d'intercanvi de vídeos i les xarxes socials, que han d'establir els mecanismes i les mesures que disposa la normativa audiovisual contra aquests continguts.

¹ La [Convenció sobre els Drets de l'Infant](#) de les Nacions Unides defineix els *infants* com les persones menors de 18 anys. La [Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència](#), entén per *infant* la persona menor de 12 anys i per *adolescent* la persona amb una edat compresa entre els 12 i la majoria d'edat que estableix la llei.

Els principis que regeixen aquestes recomanacions s'inspiren en la **Convenció sobre els Drets de l'Infant** i, de manera particular, se centren en: **l'interès superior de l'infant** com a principi fonamental que ha de prevaldre davant de qualsevol altre (article 3); l'infant té **dret a expressar la seva opinió** i que aquesta sigui tinguda en compte en tots els assumptes que l'afectin (article 12); tot infant té **dret a la llibertat d'expressió**, a cercar, rebre i difondre informacions i idees de tota classe (article 13), i, finalment, el **dret a l'accés a la informació**. En aquest sentit, els mitjans de comunicació social aconsegueixen una funció social cabdal pel que fa a la difusió d'informació destinada als infants, que tingui com a finalitat promoure el seu desenvolupament i el seu benestar social i cultural (article 17).

El tractament mediàtic d'infants i adolescents s'ha de fer amb enfocament de drets, tant en les informacions properes com en aquelles en relació amb temes més llunyans. Les nenes, els nens i el jovent ho són arreu i els mitjans han de contribuir a garantir que els seus drets es respectin a l'hora d'elaborar i difondre continguts.

RECOMANACIONS

01

Respectar i fomentar els drets, els interessos i el benestar dels infants i els adolescents.

L'interès superior de l'infant preval per sobre de qualsevol objectiu o interès mediàtic, publicitari o de cerca d'audiència. El seu benestar físic i emocional és prioritari i abans de difondre res, cal tenir en compte quines poden ser les conseqüències de divulgar determinades imatges, informacions o declaracions.

Davant el dubte de si una informació o un enfocament concret pot vulnerar cap dels seus drets o perjudicar un infant, cal avaluar l'interès general de la notícia i, o bé no donar-la, o bé buscar una aproximació diferent al tema.

02

Incloure la perspectiva de la infància i l'adolescència als continguts.

L'actualitat informativa en el seu conjunt també afecta la infància i l'adolescència i, en aquest sentit, seria recomanable qüestionar-se de quina manera les nenes i els nens la poden percebre i si conté els elements necessaris perquè puguin arribar a entendre-la.

D'altra banda, **es recomana incorporar a l'agenda informativa més notícies d'interès per a la infància i l'adolescència**. El tractament d'aquestes informacions ha de ser adequat a l'edat i la maduresa del públic al qual s'adreça i s'ha d'allunyar de la visió adultocèntrica.

De la mateixa manera, i en la mesura del possible, **s'aconsella fer partícips els infants de les informacions, per tal que expressin les seves opinions i es reconeixin en la informació publicada**. D'aquesta manera s'afavoreix el reconeixement de la infància i l'adolescència com a subjectes de drets dins de la seva societat.

03

Contextualitzar i recórrer a fonts expertes.

Per no sobredimensionar o infradimensionar les informacions, es recomana **contextualitzar de manera acurada les històries, els testimonis i les imatges d'infants i adolescents**. Si s'escau, convé reforçar la informació amb dades estadístiques.

En aquest sentit, **cal evitar les generalitzacions i les actituds proteccionistes**. També cal tenir en compte que no es tracta d'un col·lectiu homogeni: la infància i l'adolescència són etapes diferents de la vida d'una persona que, com qualsevol altra, estan condicionades per les seves circumstàncies i realitats.

A l'hora d'elaborar informació que els pugui afectar, **s'aconsella consultar amb persones expertes i entitats de l'àmbit de la infància i l'adolescència. En especial, amb aquelles en què participen i estan representats**, com ara els consells d'infants i adolescents.

04

Fer servir un llenguatge respectuós i inclusiu.

El llenguatge utilitzat a l'hora de parlar amb o sobre infants o adolescents als mitjans de comunicació no pot contribuir a estigmatitzar-los ni a discriminar-los per motiu d'edat, gènere u orientacióosexual, ètnia, religió, circumstàncies de naixement, estatus social, bagatge educatiu o habilitats físiques.

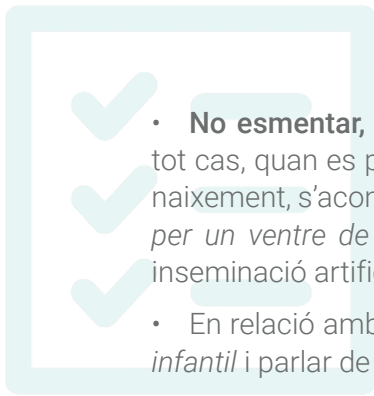
En aquest sentit, cal defugir descripcions i adjectius que puguin provocar rebuig al seu entorn o possibles danys psicològics i cal evitar possibles expressions o discursos que els puguin crear angoixa i/o neguit o els ridiculitzin.

De manera especial, cal extremar la cura a l'hora de parlar sobre infància i adolescència en situacions de risc i tenir en compte les múltiples causes possibles de vulnerabilitat (pobresa, maltractament, abusos, etc.).²

Pel que fa al llenguatge, es recomana:

- **No utilitzar el terme *menor***, atès que denota una infravaloració de la persona. Convé parlar d'*infant, nen, nena, noi, noia, adolescent, jove*. Si s'hagués d'utilitzar, és millor fer servir *menor d'edat o menor de 18 anys*.
- **Evitar l'ús de formes col·loquials i informals que no corresponen a un context informatiu**, com ara, *canalla, nanos, xavals, criatures, mainada, quitxalla...*
- **Emprar un llenguatge amb perspectiva de gènere i no sexista**. Sempre que sigui possible s'ha de fer ús de formes genèriques i de substantius col·lectius com *infància, adolescència, joventut, jove, persones joves, alumnat, professorat, classe, equip, voluntariat*, etc. Com a alternativa, es poden fer servir els termes en els dos gèneres. Per exemple, *nenes i nens*.

² Per a més informació, vegeu [Com informar dels maltractaments infantils. Manual d'estil per a mitjans de comunicació](#).

- **No esmentar, si no és imprescindible, la manera com ha nascut la nena o el nen.** En tot cas, quan es parli de pràctiques mèdiques en relació amb la fecundació, la gestació o el naixement, s'aconsella defugir expressions com *bebès proveta*, *bebès de laboratori* o *nascuts per un ventre de lloguer*, i parlar d'infants nascuts per tècniques de fecundació (in vitro, inseminació artificial, etc.) o per gestació subrogada.
- En relació amb els abusos sexuals i la prostitució, cal evitar expressions com *prostitució infantil* i parlar de *víctimes d'explotació sexual per part de persones adultes*.

05

Evitar les etiquetes relacionades amb la procedència, la filiació o la tutela.

Si no té relació directa amb el tema del qual s'informa, cal evitar esmentar l'origen, la filiació o la tutela del nen o de la nena, ja sigui per adopció, reproducció assistida, gestació subrogada, tutela de l'Administració o qualsevol altra. La condició de procedència, filiació o tutela no pot ser motiu d'una possible discriminació de l'infant o adolescent ni de cap vulneració dels seus drets.³

06

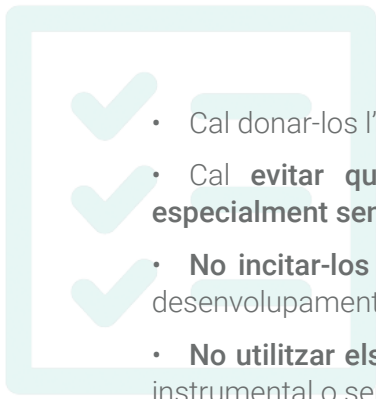
Impulsar la participació activa d'infants i adolescents en els mitjans i les xarxes socials.

Una manera d'incloure la perspectiva infantil i adolescent al discurs mediàtic és donar-los veu i afavorir la seva participació activa en els continguts informatius, d'entreteniment, de divulgació, educatius, etc. que els afectin o els puguin interessar.

Per tal que aquesta participació sigui adequada, el mitjà hauria de tenir en compte les prevencions següents:

- **La participació ha d'estar justificada per criteris editorials raonats i argumentats, i s'ha d'adequar a l'edat i al nivell de maduresa de l'infant o adolescent.**
- **L'infant o adolescent ha d'estar d'acord a participar-hi i té dret a canviar d'opinió en qualsevol moment i finalitzar la seva col·laboració.** El mitjà ha de comptar amb el consentiment dels pares, mares o representants legals corresponents.
- **El mitjà ha de dedicar el temps necessari per explicar-los de manera clara i entenedora les condicions de la col·laboració, el context i la temàtica del contingut en el qual intervindran, l'objectiu i les intencions de difondre'l, així com quin són els seus drets.** L'infant o l'adolescent ha d'estar acompanyat d'una persona adulta de referència.

³ Per a més informació, vegeu [Mitjans de comunicació i adopció. Consideracions sobre el tractament informatiu de l'adopció](#).

- Cal donar-los l'**oportunitat d'expressar les seves opinions amb les seves paraules**.
- Cal **evitar que participin en continguts que expliquin o representin situacions especialment sensibles, traumàtiques o angoixants**.
- **No incitar-los a imitar comportaments perjudicials o perillosos** per a la seva salut o desenvolupament.
- **No utilitzar els conflictes personals i familiars de la persona menor d'edat** de manera instrumental o sensacionalista ni com a espectacle.
- En el cas d'utilitzar recursos audiovisuals per acompanyar el contingut, els mitjans han de tenir en compte les possibles implicacions que aquestes imatges o àudios poden tenir per a l'infant o l'adolescent.
- Cal prevenir que **la participació de l'infant no comporti una forma d'explotació comercial**.
- En el cas de continguts difosos en diferit, l'infant o l'adolescent –o la persona que el/la representi– hauria de poder optar a un visionament previ del material a difondre, per tal de comprovar que la seva participació s'ajusta a les condicions acordades i que no s'han produït canvis en la situació de l'infant que facin que el fet de difondre'l el puguin afectar de manera negativa.
- **Els mitjans de comunicació haurien d'oferir als infants o adolescents la possibilitat d'expressar les seves opinions a través de les seves plataformes participatives i espais a les xarxes socials**. Cal que els fòrums siguin moderats i que els missatges es revisin per evitar la difusió de continguts que puguin ser perjudicials per a les persones menors d'edat. També les plataformes d'intercanvi de vídeos i les xarxes socials han d'aplicar els mecanismes necessaris per desactivar aquest tipus de missatges i continguts.

07

Establir les condicions adients per entrevistar-los de manera curosa.

A més de les recomanacions incloses en el punt anterior, convé que els mitjans tinguin en compte les consideracions següents a l'hora d'entrevistar infants i adolescents:

- Convé utilitzar un **llenguatge verbal entenedor i clar, adequat a l'edat i a la maduresa de la persona entrevistada. Evitar recórrer a un llenguatge infantilitzador**.
- Cal establir el **context per tal que l'infant o jove se senti còmode amb la persona, amb el lloc i amb el ritme de l'entrevista**. S'aconsella limitar en la mesura del possible el nombre de professionals presents a l'entrevista.
- Es recomana donar-li a conèixer prèviament el qüestionari i, si no vol respondre a alguna pregunta, no insistir-hi.
- Les preguntes, les actituds o els comentaris que realitzin els mitjans han de ser sensibles i respectuosos amb l'estil i les circumstàncies de vida de l'infant, i també amb els seus valors culturals i ètics o religiosos.

08

Protegir el dret a la intimitat i a la pròpia imatge de l'infant o l'adolescent.

Cal respectar el dret a la privadesa, a la intimitat i a la pròpia imatge de l'infant i l'adolescent, així com a la protecció de les seves dades personals. De manera especial, els i les professionals de la comunicació han d'extremar la cura a l'hora d'informar sobre infància i adolescència en risc o en situació de vulnerabilitat.⁴

Mai s'ha de difondre el nom, la imatge, ni altres dades personals que permetin identificar un infant o un/a adolescent en els casos en què els seus drets, interessos o benestar es puguin veure afectats pel fet de fer-ho. Tampoc no s'han de difondre informacions aïllades que sumades permetin identificar-lo/la, encara que només sigui en un entorn proper. **En circumstàncies de risc o de risc potencial, sempre cal aplicar sistemes d'ocultació de la seva identitat, tant visuals com sonors.** Els mitjans han d'evitar tant sí com no la revictimització de la persona menor d'edat com a conseqüència d'una informació publicada o emesa.

En el cas que, arran d'una actuació periodística, es detecti una situació de risc, es recorda l'obligació del mitjà de posar-ho en coneixement de les autoritats competents.

09

Fomentar un increment de programació infantil i juvenil de qualitat i adequada a la seva edat i maduresa.

Els infants i adolescents tenen el **dret a accedir a la informació i a rebre entreteniment i formació adequats.** Els mitjans de comunicació haurien de proveir de continguts adreçats a l'audiència infantil i juvenil adaptats a la seva capacitat de comprensió i al seu nivell de maduresa. Seria adient poder oferir programació de qualitat específica per a totes les franges d'edat.

També es recomana tenir en compte el període de vacances escolars i els dies festius a l'hora de programar més continguts adreçats a infants i adolescents.

Els infants i adolescents consumeixen i utilitzen de manera habitual els serveis audiovisuals en línia, les plataformes d'intercanvi de vídeos i les xarxes socials. Per aquest motiu, cal incrementar la presència de continguts de qualitat adreçats als diferents *targets* i edats.

⁴ Per a més informació, vegeu les [Recomanacions sobre el tractament de la infància i l'adolescència tutelada per l'Administració](#).

10

Contribuir a l'educació mediàtica dels infants i els adolescents.

L'educació en comunicació proporciona eines per formar una ciutadania crítica i activa. Cal que els infants adquireixin les habilitats i els coneixements que els permetin tenir una mirada crítica envers els continguts que es difonen, distingir les informacions veraces de les que no ho són i conèixer els riscos a què s'exposen en relació amb els continguts mediàtics o de les xarxes socials que els puguin ser perjudicials (p. e., jocs i apostes, violències masclistes, estereotips sexistes, ciberassetjament, trastorns alimentaris, incitació a accions perilloses per a la seva integritat, etc.).

Els mitjans de comunicació tenen un paper clau en aquest procés d'alfabetització mediàtica. **Es recomana que impulsin i difonguin iniciatives i campanyes que fomentin bons hàbits de consum mediàtic i tecnològic adreçades a infants, adolescents i també a les famílies i a les escoles,** ja que també són agents cabdals del procés d'educació en comunicació.

DOCUMENTACIÓ DE REFERÈNCIA

AGENCIA GLOBAL DE NOTICIAS, UNICEF (2008). [*Manual de niñez y periodismo. Un aporte para el trabajo periodístico comprometido.*](#)

ASSOCIACIÓ DIOMIRA (2018). [*Protagonistes, ja!*](#), núm. 81.

BBC (2016). [*Editorial Guidelines: Section 9: Children and Young People as Contributors.*](#)

CATALUNYA. [*Estatut d'autonomia de Catalunya.*](#)

CATALUNYA. [*Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya.*](#)

CATALUNYA. [*Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.*](#)

CHILD RIGHTS INTERNATIONAL NETWORK (2019). [*The CRIN Code.*](#)

COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA. [*Codi deontològic.*](#)

CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA, DEPARTAMENT DE TREBALL, AFERS SOCIALS I FAMÍLIES I COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA (2019). [*Recomanacions sobre el tractament de la infància i l'adolescència tutelada per l'Administració.*](#)

CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA, DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA I COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA (2014). [*Com informar dels maltractaments infantils. Manual d'estil per a mitjans de comunicació.*](#)

CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA (2013). [*Mitjans de comunicació i adopció. Consideracions sobre el tractament informatiu de l'adopció.*](#)

CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA (2009). [*Recomanacions sobre la participació dels menors d'edat en els programes de televisió.*](#)

CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA (2007). [*Instrucció general sobre protecció de la infància i l'adolescència, senyalització orientativa i dret a la informació de les persones usuàries dels serveis de televisió.*](#)

CONSELL NACIONAL D'INFANTS I ADOLESCENTS DE CATALUNYA (2014). [*Nosaltres també fem un país millor. Tenim dret a participar i a exercir la nostra ciutadania.*](#)

CORPORACIÓ CATALANA DE MITJANS AUDIOVISUALS. [*Llibre d'estil. Manual d'ús. Epígrafs 2.3.3.1 Intervenció dels menors i 2.3.3.2 Les persones joves en els continguts.*](#)

DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA (2009). [*El dret de l'infant a ser escoltat.*](#) (Documents de l'Observatori dels Drets de la Infància).

EDUCO (2019). [*Guía Educo para entrevistar a niños, niñas y adolescentes con enfoque de derechos.*](#)

ESPANYA. [Llei 7/2010, de 31 de març, general de la comunicació audiovisual.](#)

EUROPA. [Directiva \(UE\) 2018/1808 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de novembre de 2018 per la qual es modifica la directiva 2010/13/UE \(Directiva de serveis de comunicació audiovisual\)](#)

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE PERIODISTES D'ESPANYA (2017). [Código Deontológico.](#)

FEDERACIÓ INTERNACIONAL DE PREMSA (FIP) (2002). [Restituir los derechos de la infancia.](#)

OBSERVATORIO DE LA INFANCIA EN ANDALUCÍA (2008). [Marco legal y deontológico relativos a la protección de la infancia y la adolescencia en los medios de comunicación.](#)

NACIONES UNIDAS (1989). [Convenció sobre els Drets de l'Infant.](#) Resum en català no oficial de la Convenció publicat per la DGAIA.

NACIONES UNIDAS. [Comitè dels Drets de l'Infant.](#)

RADIOTELEVISIÓN ESPAÑOLA. [Manual de Estilo: 5.2. Niños y adolescentes.](#)

SÍNDIC DE GREUGES (2019). [El tractament informatiu dels infants en els mitjans de comunicació.](#)

UNICEF, MEDIA WISE, INTERNATIONAL FEDERATION OF JOURNALISTS (2010). [The Media and Children's Rights.](#)

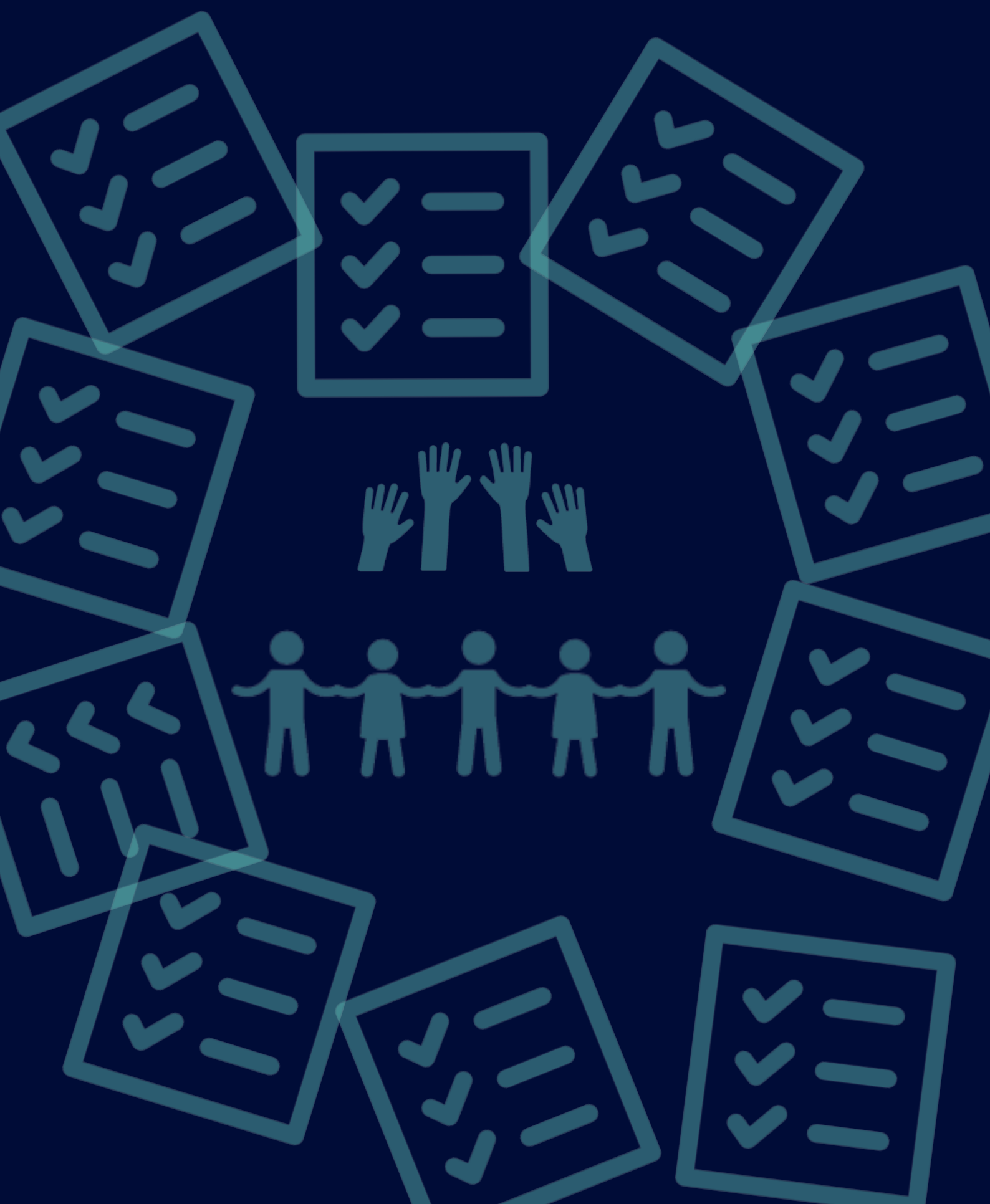
UNICEF (2003). [Reporting Guidelines.](#)

UNICEF. [Guidelines for journalists reporting on children.](#)

UNICEF HONDURES. [Manual de periodismo e infancia.](#)

UNICEF URUGUAI (2012). [Guía: Periodismo de calidad para la cobertura y protección de los derechos de niños, niñas y adolescentes.](#)

Consell
de l'Audiovisual
de Catalunya